

**JUSTITSMINISTERIET
UDENRIGSMINISTERIET**

Uranimik aatsitassanillu radioaktiviusunik allanik iluaqutiginninniarnissamut akuersaarumanginnermik politikkeqarnerup atorunnaarsinneqarsinnaanera imaluunniit allanngortinneqarsinnaanera tunngavigalugit Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasutigut pisinnaatitaaffiik allakkiaq

1. Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasutigut ingerlatsinermi iliuuseqarsinnaaneranni naalagaaffiup inatsisaasigut killissarititat

1.1. Inatsisini tunngaviusuni § 19, imm.1, oqaaseqatigiit siulliit malillugit kunngi (naalakkersuisut) naalagaaffik sinnerlugu inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni iliuuseqartussaavoq. Oqaatsinik ”inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarneq”-mik eqqarsaatigineqarpoq naalagaaffinnut allanut aamma nunani tamalaani soqutigisaqatigiiffinnut il.il. naleqqiullugu danskit naalagaaffiat sinnerlugu ilumut inatsisillu naapertorlugit iliuuseqarnissamut pisinnaatitaaneq, tamanna pillugu tak. s.ass. Jens Peter Christensen allallu Dansk Statsret (2012), qupperneq 192.

Naalagaaffiup ilai ataasiakkaat inatsisit tunngaviusut malillugit nammineerlutik pisinnaatitaanngillat inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni iliuuseqarnissamut. Taamaattumik inatsisit tunngaviusut allanngortinneqaqqaartariaqarput Kalaallit Nunaat naalagaaffiup inatsisaanut naapertuuttumik pisinnaatitaallissappat nammineq sinnerluni inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni (t.i. suliaasaqarfinni, inatsisini tunngaviusuni § 19-imi pineqartuni)iliuuseqarsinnaassappat, ilanngullugu naalagaaffinnut isumaqatigiissusiornissani, danskit naalagaaffianniinngikkaluaq taamaallaalli Kalaallit Nunaanni pinngitsoorani malinneqartussanik.

Inatsisini tunngaviusuni § 19 malillugu qallunaat naalakkersuisuisa pisinnaatitaanerat inatsisitigut tunngaviusutigut pisinnaatitsineruvoq – taaneqartartoq naalakkersuisunut immikkut ittumik iliuuseqarsinnaatitsineq (regeringsprærogativ). Tamatuma ilaatigut nassatarigunarpaa, qallunaat naalakkersuisuisa inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarsinnaatitaanerannik inatsisit killiliisut folketingimit akuersissutigineqarsinnaannginnerat. Taamaalluni inatsit taamatut ittoq folketingimit akuersissutigineqassappat ilimagisariaqarpoq naalakkersuisut aalajangerisigut inatsisini tunngaviusuni § 19 malillugu inatsit naalakkersuisunit putoorneqarsinnaassasoq, tak. ilaatigut Jens Peter Christensen allallu, ibid., qupperneq 191 f., Peter Germer, Statsforfatningsret (5. udgave 2012), qupperneq 245, aamma Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret I (3.udgave Ole Espersen-imit, 1980), qupperneq 377. Aamma takuuk Max Sørensen, Statsforfatningsret (2. udgave Peter Germer-imit, 1973) qupperneq 200 f., aamma Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), qupperneq 482.

Inatsisilli tunngaviusut akornutaassanngillat Naalakkersuisut – inatsisitigut tunngaviusutigut qallunaat naalakkersuisuisa pisinnaatitaanerat ataqqillugu – pisinnaatitaasinnaanerat inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfinni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarnissamut, Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisikkut (inatsit nr. 473, 12. juni 2009-meersoq) (namminersornermik inatsit) aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut inuiaat assigiinngitsut

inatsisaat tamanut atuuttut naapertorlugit isumaqatigiissusiorsinnaanerat pillugu inatsisikkut siornatigut atuuttukkut (inatsit nr. 577 24.juni 2005-imeersoq) pisutulli.

1.2. Naalackersuisut inuiaat assigiinngitsut akornanni suliassa qarfinni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarnissaannut pisinnaatitaaneranni inatsisitigut tunngaviusutigut killissarititaasut erseqqinnersumik allaaserineqarput Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmut siunnersuumut nalinginnaasumik oqaaseqaatini pkt. 4.5.4-mi aamma pkt. 7-imi (pingaartumik pkt. 7.2.-mi) (I 128 – 2008-09 (siullermeersumik katersuunneq)) aamma Kalaallit Nunaanni oqartussaatanut suli allatigut pisinnaatitsissutinik nuussisinnaaneq pillugu Justitsministereqarfiup allakkiaani, inatisissatut siunnersuummut pineqartumut ilanngussaq 2-tut naqitami.

Taamaalilluni namminersorneq pillugu inatsisissamat siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini pkt. 7.2-mi allassimavoq Naalackersuisut inuiaat assigiinngitsut akornanni suliassani, *taamaallat* Kalaallit Nunaannut tunngasuni naalagaaffiullu ilaanut allanut attuisussaangitsuni iliuuseqarnissamat pisinnaatitaanissaannut inatsit tunngaviusoq taanna akornusiinnaasutut isumaqarfigineqarsinnaangitsoq.

Aamma pkt. 7.2-mi allassimavoq pisinnaatitsissummi pineqartut suliassa qarfinnut taamaallaat Kalaallit Nunaannut tunngasuunissaasa *siullermik* nassatarisinnaassagaat, inuiaat assigiinngitsut akornanni suliassa qarfinni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarsinnaatitaanerup killiliiffigineqarsimanissaa suliassa qarfinnut, inatsiliornikkut aqutsinikkullu Kalaallit Nunaannut nuunneqareersunut – tassa imaappoq suliassa qarfiit, nunanut tamalaanut isumaqatigiissuteqarnernut atatillugu Naalackersuisut namminneq pisariaqarneratut inatsisini allannguuteqartitsivigisinaasaat aamma aqutsinikkut iliuuseqarfigisinaasaat il.il. *Aappaasaanik* taaneqarpoq nunanut tamalaanut isumaqatigiissutit Naalackersuisunit naalagaaffik sinnerlugu isumaqatigiissutaasussat pisinnaatitsissut taaneqareersoq tunngavigalugu naalagaaffiup oqartussaaffigisaani taamaallaat Kalaallit Nunaanni atortuutinneqartassat.

Pkt. 7.2-mi erseqqissarneqarpoq taamatut pisinnaatitsissuteqarnermi pineqanngimmat inuiaat assigiinngitsut akornanni suliassa qarfinni iliuuseqarnissamat pisinnaatitsissutinik tunniussivinneq, taamaattumillu qallunaat naalackersuisuisa nunanut allanut tunngasutigut ingerlatsinermi pisinnaatitaanerat ingerlaannassammat aamma suliassa qarfinni kalaallit naalackersuisuinut pisinnaatitsissutini pineqartussani.

Taamaalilluni suliassa qarfinmi aalajangersimasumi inatsisiliornikkut aqutsinikkullu kalaallit oqartussaasuinut aalajangiinnaatitaaneq nuunneqareeraluaq, qallunaat naalackersuisui inatsisit tunngaviusut tunngavigerpiarlugit naalagaaffik sinnerlugu inuiaat assigiinngitsut akornanni suliassa qarfinni, suliassa qarfinnut pineqartumut attuisuni, iliuuseqarnissamat pisinnaatitaanerat ingerlaannartussaavoq. Peqatigisaanik naalagaaffik tamakkerluni inuiaat assigiinngitsut inatsisaat tamanut atuuttut naapertorlugit Kalaallit Nunaata isumaqatigiisusiaanik pinngitsoorani malinnittussanngortussaavoq.

Tamatuma saniatigut pkt. 7.2-mi taaneqarpoq naalagaaffeqatigiinnermik inatsisinilu tunngaviusuni § 19-imi pingaartitsinerup aamma nassatarissagaa, Naalackersuisut nunanut allanut politikikkut illiuuseqarnerisigut – inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit naalagaaffimmut tamarmut qilersuisuulersussanik – naalagaaffiup soqutigisaanut, ilanngullugu naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigut nalinginnaasumik politikianut, akerliusumik iliuuseqatsaaliuinissaq. Taamaalilluni Naalackersuisut nunanut allanut tunngasutigut politikikkut iliuuseqarsinnaangillat naalagaaffiup

ilaasa allat soqutigisaannut akerliusumik, ilanngullugit isumaqatigiissusiornerit, naalagaaffiup suliaasaqarfimmi pineqartumi nunanut allanut tunngasutigut politikikkut nalinginnaasumik tunngavigisaanut akerliusunik.

Naggataatigut pkt. 7.2-mi taaneqarpoq naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigut politikianut naapertuuttumik ingerlatsinissaq qularnaarniarlugu aqqissuussisoqartariaqartoq Naalakkersuisunut inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfimmi naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarnissamut pisinnaatitsissuteqarfiusussani aqqissuussisoqassasoq nunanut allanut politikikkut susasaqarfimmi iliuuseqarnissat sioqqullugit qallunaat naalakkersuisuisa pisariaqarneratut ilisimatinneqarlutillu paasiniaavineqartarnissaannut qularnaarisussanik.

1.3. Illersornissaq sillimaniarnissarlu pillugit politikikkut susasaqarfinnut tunngatillugu immikkut taaneqassaaq, naalagaaffiup inatsisitigut atuagaataani atortuutinneqarmat illersornissakkut sillimaniarnikkullu politikikimi suliaasaqarfiit namminersorerusunut tunniunneqarsinnaanngitsut, tak. Frederik Harhoff, Rigsfællesskabet (1993), qupperneq 491 f. Aamma tamanna pillugu tak. Kalaallit Nunaanni namminersoreruneq pillugu isumalioqatigiissut nr. 637/1978, qupperneq 18 aamma 23.

Justitsiministereqarfiup allatigut pisinnaatitsissutinik kalaallit oqartussaasuinut nuussisinnaaneq pillugu allakkiaani 3. november 2004-meersumi taaneqarpoq taamatut isumaqarnermut tunngaviutinneqarsinnaasoq suliaasaqarfiit taakkua pissuserisaat malillugit naalagaaffimmut tamarmiusumut tunngatinneqartariaqarnerat.

Allakkiami aamma taaneqarpoq ilaatigut taaneqartut tunngavigalugit ilimagineqarsinnaasoq naalagaaffeqatigiinnermut aamma inatsisini tunngaviusuni § 19-imut innimittarneq akornutaasoq illersornissaq sillimaniarnissarlu pillugit politikikkut suliaasaqarfimmi kalaallit oqartussaasuisa pisinnaatitaaffilernissaannut.

Taaneqartut tunngavigalugit Naalakkersuisut inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfimmi naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarnissamut pisinnaatitaaneranni illersornissaq sillimaniarnissarlu pillugit politikikkut susasaqarfiit ilanngunneqarsinnaanngillat.

2. Naalakkersuisut nunanut allanut tunngasutigut politikikimi iliuuseqarsinnaatitaaneranni Namminersorneq pillugu inatsisip killissarititai

2.1. Siuliini pkt. 1-imi naalagaaffiup inatsisitigut killissarititaanik taaneqartuni Naalakkersuisut namminersorneq pillugu inatsimmi pisinnaatinneqarput inuiaat assigiinngitsut akornanni suliaasaqarfimmi assigiinngitsuni naalagaaffik sinnerlugu iliuuseqarnissamut.

Namminersorneq pillugu inatsimmut tunngavigitinneqarpoq isumaliutissiissut nr. 1497/2008 Namminersorneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup inuttaanit kalaallinit-qallunaanit suliaasoq. Namminersorneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaani aamma namminersorneq pillugu inatsisissamut siunnersuummut oqaseqaatini allassimasutut qallunaat naalakkersuisuisa isumaat tassaavoq naalagaaffiup inatsisisaasigut killissarititaasut siuliini pkt. 1-imi taaneqartunut naapertuuttut namminersorneq pillugu inatsimmi nunanut allanut politikikkut susasaqarfimmi pisinnaatitsissutit pillugit aqqissuussinnermut tunngavigineqartut, naak Namminersorneq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmi ilaasortaasut tamarmik qallunaat naalakkersuisuisa isumaannut isumaqataasariaqanngikkaluartut. Namminersorneq pillugu inatsit tamanna tunngavigalugu

naalagaaffiup inatsisaasigut killiliissutitut pkt. 1-imi taaneqartunut naapertuuttutut paasineqarsinnaallunilu nassuiarneqarsinnaavoq.

2.2. Namminersorneq pillugu inatsimmi nunanut allanut tunngasutigut suliaasaqarfiit pillugit kapitali 4 immikkut ittunik aalajangersagartaqarpoq namminersortut nunani tamalaani naapeqatigiittarnerni peqataasarnissaat pillugu. Kapitali aallarniuteqarpoq aalajangersakkamik imaattumik:

”§ 11. Naalackersuisut inuiaat assigiinngitsut akornanni pissutsit pillugit iliuuseqarsinnaapput kapitalimi matumani aalajangersakkat naapertorlugit aamma Danmarkimi naalackersuisut isumaqatigiissuteqarfigalugit.

Imm. 2. Naalackersuisut Danmarkimilu naalackersuisut inuiaat assigiinngitsut akornanni pissutsit pillugit Kalaallit Nunaata soqutigisai aamma Danmarkip Kunngaqarfiata ataatsimoortumik soqutigisai isumannaarniarlugit kapitalimi matumani aalajangersakkat naapertorlugit suleqatigiissapput.

Imm. 3. Naalackersuisut kapitali manna naapertorlugu pisinnaatitaaffeqarnerisa inatsit tunngaviusoq naapertorlugu Danmarkimi oqartussaasut inuiaat assigiinngitsut akornanni pissutsinut akisussaananerit aamma pisinnaatitaananerit killiliinngilaq nunanut allanut tunngasut aamma sillimaniarnermut tunngasut pillugit naalackersuinikkut ingerlatsineq naalagaaffiup suliaasaqarfigimmagu.”

Taamaalilluni siuliini pkt. 1-imi taaneqartutut naalagaaffiup inatsisitigut isumaa aallaavigalugu § 11, imm. 3-mi aalajangiunneqarpoq, nunanut allanut aamma sillimaniarnermut tunngasut pillugit politikki naalagaaffiup suliaasaqarfigigaa, naalagaaffiullu oqartussaataasa akisussaananerit pisinnaatitaaffiilu inatsit tunngaviusoq malillugu atuutiinnassasut. Aamma taamaappoq apeqqutitut Naalackersuisut nunanut allanut sullissiveqarfik peqataannikkaluaq isumaqatigiinniarsinnaallutillu isumaqatigiissusiorsinnaanerannut tunngasuni (tak. § 12-imi aalajangersakkat kinguliini allassimasut).

Tamatuma kingorna Kalaallit Nunaata nunani tamalaani naapeqatigiittarnerni suussutsini pingaarnerni marlunni ukuusuni peqataasarnissaa pillugu suleriaasissat erseqqinnerusut aalajangersarneqarput:

§ 12-imi pisussat Naalackersuisunit namminernit nunanut allanut sullissiveqarfik peqataannikkaluaq inuiaat assigiinngitsut inatsisaasigut isumaqatigiinniutaallutillu isumaqatigiissuteqarfiusinnaasut sammineqarput.

§ 13-imi sammineqarput pisussat, danskit naalackersuisuisa naalagaaffik sinnerlugu tamatumuunalu aamma Kalaallit Nunaanni sunniuteqartussatut iliuuseqartarnera. Aalajangersakkap aalajangerpai pisuni taama ittuni ilaatigut Naalackersuisut ilaatinneqartarnissaat pillugu erseqqinnerusumik killissarititat.

§§ 12-imi aamma 13-imi suussutsini pingaarnerni marluusuni taamaallaat pineqarput inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiinnisinnerit isumaqatigiissusiornissallu allalu nunanu tunngasutigut pisussaaffiit pinngitsoorani malinniagassat. Tamatumuuna siunniunneqarput isumaqatigiissutit pisussaaffiillu inuiaat assigiinngitsut inatsisaanni naalagaaffinnut isumaqatigiissusiortarneq allatulluunniit inuiaat assigiinngitsut inatsisaanni maleruagassat pillugit maleruagassat malillugit inatsisitigut pinngitsoorani malinniagassat.

Namminersorneq pillugu inatsimmut siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini pkt. 7.3 naapertorlugu taamaattoq aalajangersakkani taakkunnani tunngavigisat aamma tamakkiisumik tunngaviususaapput ”allatigut nunanut tamalaanut attaveqarfiginninnernut aamma pisussaaffinnut inuiaat inatsisaasigut pinngitsoorani malinniagassatut isumaqatigiissusiaannaangitsunik isumaqatigiinniuteqarnernut” atatillugu.

2.2.1. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 12 Naalackersuisunut pisinnaatitsivoq nunanut allanut tunngasutigut sullissivik peqataanngikkaluaq inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit aalajangersimasutigut isumaqatigiissusiornissaq pillugu, namminneerlutillu isumaqatigiinniarnernik ingerlatsinissaat pillugu. Isumaqatigiissutinik taama ittunik isumaqatigiissusiornissami Naalackersuisunut pisinnaatitsissummut killissarititat pingaartumik § 12, imm. 1-imi aamma 4-mi allassimapput imatut oqaasertaqartut:

”§ 12. Naalackersuisut naalagaaffik sinnerlugu nunanik allanik aamma nunat tamalaat akornanni soqutigisaqatigiiffinnik isumaqatiginninniarsinnaapput isumaqatigiissuteqarsinnaallutillu inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit, tassunga ilaatillugit aqutsinermut tunngatillugit isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannuinaq tunngasut aamma suliassa qarfinnut tamakkiisumik tiguneqarsimasunut tunngassutillit.

(...)

Imm. 4. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiissutit illersornermik sillimaniarnermillu attuisut aammalu inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiissutit Danmarkimut atuuttussat imaluunniit soqutigisaqatigiiffinni nunat tamalaat akornanni Kunneqarfiup Danmarkip ilaasortaaffigisaata iluani isumaqatigiinniutigineqartut § 13-imi maleruagassatut aalajangersakkat malillugit isumaqatigiinniutigineqarlutillu isumaqatigiissutigineqartassapput.”

Namminersorneq pillugu inatsimmut siunnersuummi § 12-imut oqaaseqaatini taaneqarpoq aalajangersagaq taamaallaat tunngasuusooq inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiissutinut, suliassa qarfiit iluanni tamakkiisumik Kalaallit Nunaanni Namminersortunit tiguneqareersunut. Aamma taaneqarpoq § 12 taamaalilluni atortinneqassanngitsoq suliassa qarfiit tiguneqareersut avataanniittut pillugit isumaqatigiissusiornissani. Piumasaqaatip tamatuma qanoq sukumiitigisumik naliliiffiginissaa pillugu apeqquataassaaq oqaaseqaatit naapertorlugit aalajangersimasutigut isumaqatigiissutissanut missiliuusiat tungaasigut qanoq naammaginarutigisumik naliliiniartarnissamut najoqqutassanik aalajangersaasoqartariaqarnera.

Tamatuma saniatigut § 12-imi atuinermi naatsorsuutaavoq inatsisit inuiannut tamanut tunngasut naapertorlugit isumaqatigiissutaasut Kalaallit Nunaannuinaq tunngasuunissaat.

2.2.2. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 12, imm. 4 naapertorlugu § 12-imi pisinnaatitaissummi ilaangillat aalajangersimasumik pissusillit pillugit inatsisit inuiannut tamanut tunngasut naapertorlugit isumaqatigiissutit. Ilaatigut pineqartut tassaapput illersornissaq sillimaniarnissarlut pillugit politikkimik attuisut.

Taamaalilluni § 12, imm. 1-imi patsisissaatitat, ilaatillugit suliassa qarfiit tamakkiisumik tiguneqareersut pineqarnerat, eqquutsinneqaraluaq, inuiannut tamanut tunngasutigut inatsisit naapertorlugit isumaqatigiissutit illersornissamik sillimaniarnermillu politikkimik attuisut

namminersorneq pillugu inatsimmi § 13-imi aalajangersarneqartutut isumaqatigiissutaasussaapput qallunaat naalakkersuisunit, tamanna pillugu erseqqinnerusumik tak. kinguliini 2.2.4.

Namminersorneq pillugu inatsimmi § 12-imut oqaaseqaatit oqaatsit ”inatsisit inuiannut tamanut tunngasut naapertorlugit isumaqatigiissutit illersornissamik sillimaniarnermillu attuisut” sukumiisumik nassuiaatitaqanngillat. Aammami taamatut sukumiisumik nassuiaateqarnissaq ajornarsinnaavoq illersornissamut sillimaniarnermillu politikki sorpassuarnut pingaarutilinnik imalinnut taaguutaammat, inatsisillu inuiannut tamanut atuuttut naapertorlugu isumaqatigiissutit imarisamikkut assigiinngitsunut tunngassuteqarsinnaammata. Aamma tunngavissaqarunannigilaq ilimagissallugu taaguutip s.ass. sakkutooqarfiinnaat imaluunniit pissutsit oqartussaaffigisamut tunngassutillit kisiisa pillugit isumaqatigiissuteqarnermut tunngasutut paasineqarnissaa.

Taamaalilluni ilimagisariaqarpoq namminersorneq pillugu § 12-ikkut taassumunngalu oqaaseqaatitigut tunngavissiisoqarsimassasoq pisuni ataasiakkaani aalajangersimasutigut naliliiffiginninniartarnissamut.

§ 12, imm. 4-ip paasineqarsinnaanera pillugu apeqqutit naliliiffiginiarneranni pissutsit oqaaseqaatini uparuarneqarsinnaasut ilaatinneqarsinnaapput. Taamaalilluni taaneqassapput § 12-imut oqaaseqaatini ”annertuumik pingaaruteqassa”soq isumaqatigiissutaasussap nunami pineqartumi nunanut allanut illersornissamullu tunngasutigut oqartussaataasunut isumaqatigiinniutaasarnissaa, imaluunniit Naalakkersuisut naalagaaffimilu takornartami isumaqatigiissutaasussanut tunngasutigut oqartussaataat – s.ass. avatangiisit pillugit oqartussaataat imaluunniit akileraarutit pillugit oqartussaataat - akornanni isumaqatigiinniartarnissat kisimik siunnerfigineqassanersut.

Taamaakkaluartoq ilaatigut siuliinniittut tunngavigalugit pissutsit taakku taakkuinnaasinnaanngillat inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit illersornissamik aamma sillimaniarnissamik politikkimut attuinerata naliliiffiginiarnissaani.

§ 12-imi imm. 4-mi aalajangersakkap oqaasiliorneqarneratut – aamma aqutsinermi inatsisitigut killisarititat, aalajangersakkap imarisai, tak. pingaartumi siuliini 1.3, ittut pissutigalugit - isumaqarpoq inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit isumaqatigiinniutigineqartussatut eqqarsaataasup imarisai naalagaaffiup illersornissamik sillimaniarnermillu politikianik attuisinnaasut, oqaatsit taakkua ataqatigiinnerinik Danmarkimi nunanilu tamalaani piffissami pineqartumi nalinginnaasumik paasinninnertut.

Tassunga atatillugu taaneqassaaq, § 12, imm. 4-ip oqaasertaasa aalajangersarneqarneranni oqaaseq ”attuineq” toqqarneqarmat, oqariartaatsitigut illersornissamik sillimaniarnermillu politikikkut susassaqarfigisanut tunngatillugu s.ass. oqaatsimiit ”tunngasoq” sakkukinnerummat. Tamanna pissutigalugu ilimagineqarsinnaavoq naliliiffiginninniarnermi illersornissamik sillimaniarnermillu politikikkut mianerisassat mianerisassat allat akornanni oqimaqatigiissaarisooqassangitsoq, tassami § 12, imm. 4-p atortinneqarnissaani naammassinnaammat illersornissamik sillimaniarnissamillu politikikkut susassaqarfigisanut attuumassutilinnik pissutissaqarnissaaq.

Tamatuma soorunami nassatarissanngilaa, suliassami pineqartumi iliuuseqarnertigut allanut illersornissamik aamma sillimaniarnermik politikkiimiit allaanerusunut mianerinninnginnissaaq. Taamaassappat § 13-ip killisarititaasa iluanni pisoqaannartariaqarpoq.

2.2.3. Namminersornermik inatsimmik § 12 atortinneqassappat – Naalakkersuisullu taamaalillutik pisinnaatitaallutik (pisinnaatitsissuteqarlutik) namminneq inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissuteqarnissamut il.il. – pisinnaatitsissutip qanoq annertutiginissaani aalajangersimasutigut killilersuutissat atuutitinneqassapput.

Naalakkersuisut nunanut allanut politikikkut pisinnaatitaaffinnik atuinermiini naalagaaffiup inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit pisussaaffiini pinngitsoorati malinnittussaapput tamatumalumi saniatigut naalagaaffiup soqutigisaanut, ilanngullugu naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigut politikkianut, akerliusumik iliuuseqarsinnaatitaanatik.

Taamaalilluni Naalakkersuisut ilaatigut nunanut allanut politikikkut iliuuseqarniarsinnaanngillat, pisussaaffinnut, inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit aamma nunanut tamanut isumaqatigiissutit, sukkulluunniit naalagaaffimmit pinngitsoorani malinneqartussat, nassatarisaannut akerliusumik, tak. namminersorneq pillugu inatsimmi § 16, imm. 1.

Aamma Naalakkersuisut nunanut allanut politikikkut iliuuseqarniarsinnaanngillat, naalagaaffiup ilaasa allat soqutigisaannut, tamatumani aamma naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigut politikkianut, naalagaaffiup oqartussaataaniit immaqqa Naalakkersuisut Savalimmiunilu Naalakkersuisut akuliutitereerlugit sukkulluunniit atuuttussatut aalajangersarneqartumut, akerliusunik.

2.2.4. Siuliini pkt. 2.2.2.-mi taaneqartutut inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit ilaat aalajangersimasut § 12-imi pisinnaatitsissummi ilaatinneqanngillat. Taama ittut ilaatigut tassaapput inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit, illersornissamik sillimaniarnermillu politikkerisamik attuisut. Pisuni taama ittuni namminersorneq pillugu inatsimmi §13 atortinneqassaaq, taanna malillugu Danmarkimi naalakkersuisut isumaqatigiinniarnernik ingerlatsillu inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissuteqartussaammata.

Namminersorneq pillugu inatsimmut siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini pkt. 7.5 naapertorllugu Danmarkimi naalakkersuisut namminersornermik inatsimmi § 13, imm. 1, malillugu pisussaaffigaat inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutissat Kalaallit Nunaannut immikkut pingaarutillit isumaqatigiinniutaalersinnagit Naalakkersuisunut ilisimatitsinissaq. Naalakkersuisut naalagaaffiup oqartussaataaniit ilisimatitsissut tunngavigalugu isummersuutini isumaqatigiinniarnerni ilannguteqqusanik nalunaaruteqarpata isummersuutit taama ittut isumaqatigiinniarnissanut piareersaatini ilanngunneqartartussaapput.

Suliassani Kalaallit Nunaannuinaq tunngassutilinni danskit naalakkersuisui Naalakkersuisunut pisinnaatitsissuteqarsinnaapput nunanut allanut sullissivik peqataanngikkaluaq isumagiinniarnernik ingerlatsinissamut.

§ 13, imm. 3-mi aalajangersagaq isumaqatigiissutini aalajangersimasunik Naalakkersuisut atsiueqartaanissaannut tunngasuvoq. Aalajangersakkap nassatarissavaa, isumaqatigiissutit isumaqatigiinniutaanerini Danmarkip Kalaallit Nunaatalu peqatigiillutik peqataaffigisimasaat danskit naalakkersuisuini atsiorneqartussaapput ”sapinngisamik annertuutigut Naalakkersuisut peqatigalugit”.

3. Naalackersuisut pisinnaatitaanerat uranimik aatsitassanillu radioaktiviunuk allanik avammut tunioraanissaq siunertaralugu inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissuteqarnissamut allatigullu nunanut allanut politikikkut ingerlatsinermi iliuuseqarniarnissamut

3.1. Siuliini pkt. 2-mi taaneqartutut Namminersorneq pillugu inatsimmi § 12-ip aaqqissuuppaa Naalackersuisut pisinnaatitaanerat namminneq inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissusiortarnissaat.

§ 12-imi tunngavigisassat aamma nunanut tamalaanut allanut attaveqarnerni aamma inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit pinngitsoorani malinniagassatut pisussaaffeqalernissamik isumaqatigiissuteqarnissamiit allaanerusunik isumaqatigiinniartarnissani atortinneqarnissaat ilimagineqassaaq, tak. siuliini pkt. 2.2.

Taaneqartut aamma atuuttussapput inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutinut aamma nunanut allanut politikikkut pilersaarusanut, soorlu immaqa uranimik iluatiginninniarnissami Kalaallit Nunaanniillu avammut annissuilernikkut piviusunngortussanut.

Taamaattumik makku pingaartumik eqquutsinneqareersimassapput namminersorneq pillugu inatsimmi § 12 malillugu Naalackersuisut aalajangersimasutigut namminneq iliuuseqarnissaanni:

- a) Inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit il. il. Kalaallit Nunaannuinaq suliassa qarfinnullu tamakkiisumik tiguneqareersunuinaq tunngasuussapput.
- b) Inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit il.il. illersornissamik aamma sillimaniarnermik politikkimut attuisinnaassanngillat.
- c) Naalackersuisut iliuuseqarsinnaassanngillat naalagaaffiup nunani tamalaani pisussaaffiunut aamma naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigut politikikianut akerliusumik.

Namminersorneq pillugu inatsimmi § 1 naapertorlugu namminersortut suliassa qarfinni tiguneqareersuni inatsisiliorsinnaallutillu aqutsinermi aalajangiisinnaassuseqartuussapput. Aatsitassanik atortussiassat aamma tamakkununga pingaarutilinnik iliuuseqarnerit pillugit Inatsisartut inatsisaatigut nr. 7, 7. december 2009-meersukkut (atortussiassalerinermik inatsit) atortussiassanut tunngasut Kalaallit Nunaanni Namminersortut naminersornermik inatsimmut naapertuuttumik tiguaat.

Taamalilluni Namminersortut atortussiassanut tunngasuni inatsiliorsinnaaneq aamma aalajangiisinnaaneq pigereerpaat, tamatumani aamma Kalaallit Nunaanni atortussiassanik ujarlernissat iluaqutiginninniarnissallu tungaasigut, tamannalu aamma – namminersornermik inatsimmi taassumunngaluunniit oqaaseqaatini immikkut taaneqanngikkaluaq – tunngasariaqarput uranimut aatsitassanullu allanut radioaktiviunut.

Aatsitassanilli taaneqartunik ilumut ujarlernissamut iluaqutiginninniarnissamullu atatillugu imaluunniit tamakku pillugit inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutissanut atatillugu suliassa qarfinnut Kalaallit Nunaanni Namminersortunik tiguneqanngitsunut naleqqiullugu apeqqtinik saqqummersoqarsinnaavoq. S.ass. apeqqutaalersinnaavoq suliassa qarfiup suup sullivinni avatangiisinut tunngasunut naleqqiullugu – atortussiassalerinermut tunngasut akerlianik – Kalaallit Nunaanni Namminersortunit suli tiguneqarsimanginnera. Inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutit il.il. suliassa qarfinnut taama ittunut allanut tunngasuunissaanni aamma pingaarnertut aalajangiisuujumaarput isumaqatigiissutip il. il. pineqartup imarisassai.

Aamma uraniumit aatsitassanillu allanik radioaktiviusunik annissuilernissaq siunertaralugu nunanut allanut tunngasuni politikikkut iliuuseriniagassat attuisinnaapput naalagaaffiup illersornermik sillimaniarnissamillu politikianik oqaasit taakkua nalinginnaasumik paasineqarsinnaanerattut, tamanna pillugu erseqqinnerusumik tak. siuliini pkt. 2.2.2.

Taamaalilluni ilaatigut ilimagisariaqarpoq, inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissuteqarnissaq allatigullu nunanut allanut tunngasutigit politikikkut iliuuseqarnissaq uraniumit aatsitassanillu allanik radioaktiviusunik avammut tuniorakkat eqqissisimannginnermik siunertanut atorneqannginnissaasa tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit qularnaarlugu imalinnik, tak. namminersornermik inatsimmi § 12, imm. 4. Tamanna tunngavigalugu inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissusiassat il. il. taama ittut isumaqatigiissutaasinnaagaluarput ingerlatseriaaseq namminersornermik inatsimmi § 13-imi aalajangersarneqartoq naapertorlugu.

Tassunga atatillugu aamma taaneqassaaq kalaallit uraniumit aatsitassanillu allanik radioaktiviusunik iluaqutiginninnialersinnaanerattut taamaaliortoqassappat pisussaammat pineqartunut tunngasuni nunat tamalaat maleruagassiaat nakkutilliinikkullu pineqartunut atuuttumik iliuuserisassa, ilanngullugu Det Internationale Atomenergiagentu (IAEA)-mit ingerlanneqartussaq sianigilluinnarlugit.

Aamma taaneqassaaq, nunat EURATOM-imi ilaasortaasut, USA, Canada Australialu nunarsuaq tamakkerlugu uraniumit allanut nioqquteqarnerpaajusut, nunanut uraniumit tunioraavissanut inuiaat assigiinngitsut inatsisaat naapertorlugit isumaqatigiissutini ilaatinneqarnissaat uranip avammut tuniorakkat eqqissinangitsut siunertanut atorneqannginnissaa qularnaarumallugu, aamma nunat avammut tunioraasuusut akuersiseqqaartinnagit suliareqqinneqannginnissaa imaluunniit tuniniaqqinneqannginnissaa qularnaarumallugu.

Naalagaaffiup ukiorpassuarni nunanut allanut tunngasutigit, illersornissakkut sillimaniarnikkullu politikimik ingerlatsinerani nunarsuaq tamakkerlugu sakkussakillisaanernut aamma siammartiterinnginnissaanut kiisalu illersornissakkut sillimaniarnikkullu politikimi suleqataanera suliniutaalu innersuullugit Danmarkip aamma nunanut taaneqartunut iliuuserisai ilanngullugit ilaatigut ilimagisariaqarpoq uraniumit aatsitassanillu allanik radioaktiviusunik avammut tunioraalern issaq piviusunnigussagaluarpat taamatulli nunat assigiinngitsut taakkua akornanni illugiaanik isumaqatigiissusiortoqarumaartoq.
